

Konsernretningslinjer AML og Sanksjoner

Dokumentet beskriver sentrale overordnede prinsipper knyttet til bekjempelse av økonomisk kriminalitet, hvitvasking av utbytte fra kriminalitet og finansiering av terrorvirksomhet i SpareBank 1 Sør-Norge ASA

Innholdsansvarlig	Konserndirektør, Kundeleveranser
Innholdseier	Konsernsjef, SpareBank 1 Sør-Norge
Informasjonsklassifisering	Åpen
Gjelder for	Alle i konsernet
Godkjenningsnivå	Styret
Sist godkjent	24.09.2024
Sist revidert	13.08.2024
Krav om styregodkjenning i datterselskaper	Ja

Innhold

1.	FORMÅL	4
2.	MÅLGRUPPE	4
3.	OVERORDNEDE PRINSIPPER	4
4.	DEFINISJONER, LOVVERK OG RAMMEVERK	5
4.1	Lovkrav	5
4.2	Definisjon av hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjoner	5
4.3	Rammeverk AML og sanksjoner	5
5.	PRINSIPPER FOR STYRING OG KONTROLL AV HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING	6
5.1	Risikobasert tilnærming	6
5.2	Opplæring	6
5.3	Kjenn din kunde-prinsippet	6
5.4	Kontrollmekanismer	7
5.5	Avvisning av kunder, sperring og avvikling av kundeforhold	9
5.6	Overvåking av mistenkelige forhold	9
5.7	Undersøkelse og rapportering	9
5.8	Uønskede aktiviteter	10
5.9	Sanksjoner	11
6.	ORGANISERING OG ANSVAR	11
6.1	Styret	11
6.2	Konsernsjef	11
6.3	Hvitvaskingsansvarlig	11
6.4	Leder for økonomisk kriminalitet: Operativ hvitvaskingsansvarlig	12
6.5	Etterlevelsesansvarlig	12
6.6	Ledelse og datterselskap	12
6.7	Alle ansatte	13
6.8	Forum AML og sanksjoner: teknisk forum og kundeorientert forum	13
7.	KONTROLL OG RAPPORTERING	13
7.1	Internkontroll	13
7.2	Rapportering	14
7.3	Uavhengig kontroll	14
8.	FORVALTNING OG REVISJON AV KONSERNRETNINGSLINJER AML OG SANKSJONER	15
9.	HÅNDTERING AV AVVIK, VARSLING, PERSONOPPLYSNINGER OG TAUSHETSPLIKT	15
9.1	Håndtering av avvik	15
9.2	Vern av ansatte og varslingsrutiner	15
9.3	Personopplysninger	15
9.4	Taushetsplikt	15
10.	ENDRINGSLOGG	16

1. FORMÅL

Formålet med SpareBank 1 Sør-Norges (konsernets) «Konsernretningslinjer AML og sanksjoner» er å gi overordnede retningslinjer og prinsipper for å etablere, implementere, forbedre og overvåke konsernets etterlevelse av hvitvaskingsloven og av sanksjonsregelverket. Konsernretningslinjene skal tydeliggjøre roller og ansvar i dette arbeidet, både når det gjelder manuelle og systemrelaterte rutiner.

Dokumentet gir en overordnet beskrivelse av konsernets tiltak, herunder retningslinjer og prinsipper for selskapets ledelses- og kontrollmiljø, samt virksomhetens organisering for å ivareta lovkrav.

2. MÅLGRUPPE

Konsernretningslinjer AML og sanksjoner gjelder for hele konsernet SpareBank 1 Sør-Norge, herunder alle forretningsområder, organisasjonsenheter, datterselskaper, ansatte og ledere. Datterselskapene Eiendomsmegler 1 SR-Bank Eiendom AS, SpareBank 1 SR-Bank Forretningspartner AS, SR-Boligkreditt AS, EiendomsMegler 1 Sørøst-Norge AS, EiendomsMegler 1 Telemark AS (51,002 %) og SpareBank 1 Regnskapshuset Sørøst-Norge AS er rapporteringspliktige til Finanstilsynet etter hvitvaskingsregelverket.

Konsernretningslinjen er offentlig tilgjengelig på bankens hjemmeside i norsk og engelsk versjon.

3. OVERORDNEDE PRINSIPPER

SpareBank 1 Sør-Norge er bevisst sitt samfunnsansvar knyttet til bekjempelse av økonomisk kriminalitet, hvitvasking av utbytte fra kriminalitet og finansiering av terrorvirksomhet. Myndigheter, kunder og tredjeparter skal ha tillit til SpareBank 1 Sør-Norges profesjonalitet og redelighet. Gjennom årvåkenhet i alle ledd i organisasjonen vil konsernet etterleve gjeldende regelverk.

SpareBank 1 Sør-Norge skal hele tiden jobbe mot å ha en lavest mulig risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Dette innebærer at konsernet skal ha en konservativ tilnærming til lovtolkning, meget god etterlevelseskultur, god systemstøtte og kontinuerlig forbedring i håndtering av hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko.

Risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering inngår i konsernets ICAAP-vurdering.

I henhold til konsernets hierarki for styrende dokumenter er Konsernretningslinjer AML og Sanksjoner å anse som konsernets policy innen AML-området.

4. DEFINISJONER, LOVVERK OG RAMMEVERK

4.1 Lovkrav

SpareBank 1 Sør-Norge er rapporteringspliktig etter hvitvaskingsloven med forskrift og sanksjonsregelverket i Norge. Veiledning fra tilsynsmyndigheter inngår som en del av lovkravene. Finanstilsynet fører tilsyn med SpareBank 1 Sør-Norges virksomhet.

4.2 Definisjon av hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjoner

I denne konsernretningslinjen benyttes internasjonale begreper for hvitvasking og terrorfinansiering: Anti-Money Laundering (AML) og Counter-Terrorist Financing (CTF). Etter norsk lov er hvitvasking definert som en sikringshandling, jf. straffeloven § 337. Hvitvasking foreligger når formålet er å sikre utbytte fra en straffbar handling. For at utbyttet skal kunne tas i bruk må det integreres i den legale økonomien. Formålet med hvitvasking er således å få utbyttet til å fremstå som om det er ervervet på lovlig måte, ved å skjule dets illegale opprinnelse.

Terrorfinansiering foreligger når det ytes økonomisk støtte eller foretas pengeinnsamling til personer eller grupper som har til hensikt å bruke midlene til å begå terrorhandlinger, jf. straffeloven §§ 131 – 136 a.

Sanksjoner defineres som «ikke-militære tiltak i form av forbud mot eller begrensninger i økonomisk eller annet samkvem med land eller bevegelser», jf. sanksjonsloven § 1.

4.3 Rammeverk AML og sanksjoner

SpareBank 1 Sør-Norge skal ha, videreutvikle og vedlikeholde et internt rammeverk for anti-hvitvasking, terrorfinansiering og sanksjoner. Rammeverket skal bygge på og oppdateres i henhold til den til enhver tids gjeldende virksomhetsinnrettede risikoanalyse knyttet til tiltak for å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering, samt risikoanalyse knyttet til håndtering av sanksjonsloven. Rammeverket skal være tilpasset den enkelte forretningsenhet, hvor datterselskap vil måtte tilpasse rammeverket til egen virksomhet.

Rammeverket skal sikre at konsernet etterlever grunnleggende krav og standarder på området, samt bidra til enhetlig gjennomføring i konsernet. Rammeverket angir generelle standarder og prinsipper for AML og CTF som er integrert i konsernets forretningsprosesser.

Rammeverket for bankvirksomheten inneholder, i tillegg til de til enhver tids gjeldende arbeidsprosesser i bankens kvalitetssystem, følgende dokumenter som skal være datert og godkjent på riktig nivå:

- Virksomhetsinnrettet risikovurdering
- Konsernretningslinjer AML og Sanksjoner
- Overordnede krav
- Kundetiltak AML
- Elektronisk overvåking
- Behandling av personopplysninger AML
- Opplæring AML
- Distribusjon AML
- Saksbehandlingsrutiner undersøkelse og rapportering AML
- Sanksjonsregelverk

- Internkontroll

Rammeverket for datterselskap består primært av:

- Virksomhetsinnrettet risikovurdering
- Rutiner og arbeidsprosesser

5. PRINSIPPER FOR STYRING OG KONTROLL AV HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

5.1 Risikobasert tilnærming

Arbeidet med hvitvasking og terrorfinansiering skal baseres på en risikobasert tilnærming. Det skal årlig utarbeides risikovurderinger, både for konsernet som helhet, herunder inkludert forretningsdivisjonene, og for de enkelte rapporteringspliktige datterselskap. Utover innsikt og erfaringer fra egen virksomhet, skal risikovurderingen bygge på utvalgte eksterne kilder, herunder nasjonal risikovurdering fra Justis- og beredskapsdepartementet, Finanstilsynets risikovurdering og andre nasjonale og internasjonale relevante kilder. Et sentralt moment i risikovurderinger og etterlevelse av hvitvaskingslovgivning er klare føringer fra Finanstilsynet om at risiko skal håndteres, ikke avvikes.

Som en del av risikovurderingen vil konsernet:

- Identifisere risikoer for hvitvasking og terrorfinansiering når det gjelder produkter og tjenester/kundesegment/transaksjon/geografisk område/distribusjonskanaler/bankens tiltak
- Identifisere og implementere risikoreduserende tiltak, samt oppdatere rutineverk
- Identifisere risikoen for brudd på sanksjonsregelverket med fokus på om det er kundeforhold eller transaksjoner som er i strid med sanksjonsregelverket
- Sikre adekvat opplæring og forankring av retningslinjer i konsernet
- Løpende evaluere effektiviteten av risikoreduserende tiltak for å hindre hvitvasking og terrorfinansiering

5.2 Opplæring

Alle ansatte i konsernet, inkludert styret i morselskap og døtre, skal gjennomføre AML-opplæring i henhold til opplæringsplan utarbeidet av enheten Økonomisk kriminalitet i samarbeid med forretningsområdene og de enkelte datterselskapene. Opplæringen er risikobasert, og skal tilpasses rolle og ansvar til den enkelte ansatte/tillitsvalgte. Krav til opplæring gjelder også midlertidig arbeidskraft (vikarer, hospitanter mv.).

5.3 Kjenn din kunde-prinsippet

SpareBank 1 Sør-Norge skal søke å motvirke anonymitet og tilstrebe transparens hos kundene i sine prosesser, med det formål å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering. Dette skal gjøres ved å:

- Bekrefte kundens identitet. Kundens identitet skal bekreftes og dokumenteres ved enhver form for etablering av kundeforhold.
- Kjenne kundeforholdets formål og tilsiktede art. Før kundeforhold kan etableres skal banken ha innhentet og vurdert opplysninger fra kunden om kundeforholdets formål og tilsiktede art.

- Identifisere og registrere reelle rettighetshavere og politisk eksponerte personer (PEP). Alle kunder skal besvare spørsmål om reelle rettighetshavere og politisk eksponerte personer. Ved forhøyet risiko og komplekse eierstrukturer skal det gjennomføres ytterligere undersøkelser for å bekrefte innhentet informasjon, herunder dokumentere disse.
- Risikoklassifisere kundeforholdet. Kundeforholdet risikoklassifiseres basert på informasjon om blant annet kundeforholdets formål, bruksmønster på produkter/tjenester/transaksjoner, type kunde og eiere.
- Registrere og oppbevare informasjon om kunden og kundeforholdet. Alle aktiviteter rundt kundekontrollen skal dokumenteres og oppbevares i henhold til enhver tid gjeldende regler om lagringsplikt.

5.4 Kontrollmekanismer

5.4.1 Kundetiltak

Kundetiltak skal gjennomføres før etablering av kundeforholdet, og innen avtaler og transaksjoner gjennomføres.

Bekreftelse av kundens identitet skal som hovedregel skje ved personlig fremmøte. Dersom kunden ikke kan møte personlig skal det fastsettes særskilte tiltak for å bekrefte kundens identitet. BankID utstedt av annen bank er gyldig legitimasjon.

Både når kunden er en fysisk person og juridisk person skal det avgjøres om det finnes reelle rettighetshavere i tillegg til kunden.

5.4.2 Nivå på kundetiltak og forsterket kontroll

Kundetiltakene skal tilpasses virksomheten og de opplysningene som foreligger om kunden. Ulike nivå for kontroll skal iverksettes ut fra kundens risikoklassifisering. Det skal fastsettes særskilte rutiner og kriterier for de ulike risikoklassene, og denne skal baseres på den til enhver tid gjeldende risikovurderingen.

Dersom kunden har et forhøyet risikonivå, skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak. Forsterkede kundetiltak kan innebære:

- Forespørsel om utdyping av kundeforholdets art og formål.
- Dokumentasjon for midlenes og/eller formuens opprinnelse.
- Dokumentasjon på nøkkeltall, herunder omsetning.
- Dokumentasjon på forretningsforbindelser.
- Dokumentasjon som bekrefter identiteten til reelle rettighetshavere.
- Begrunnelse for komplisert selskapsstruktur.
- Dokumentasjon på tilknytning til Norge og behovet for kontoforhold, dersom kunden ikke er bosatt her.

Kunder som er definert som Politisk Eksponert Person (PEP) skal alltid anses å ha forhøyet risikonivå og skal følgelig underlegges forsterkede kundetiltak. Det samme gjelder hvis en PEP har roller eller er Reell Rettighetshaver (RRH) hos en juridisk person. Etablering eller

oppretholdelse av kundeforhold hvor PEP er involvert, skal godkjennes av leder med særskilt myndighet til dette. For kunder som er PEP skal opprinnelsen til formuen og/eller midlene som inngår i kundeforholdet alltid dokumenteres. Det skal gjøres en konkret vurdering av om dokumentasjonen innhentet i forbindelse med forsterkede kundetiltak anses tilstrekkelig, og om kunden kan tilbys samtlige produkter/tjenester. Denne vurderingen skal dokumenteres.

Med hensyn til kundeforhold og transaksjoner som involverer stater omfattet av første og andre ledd i hvitvaskingsforskriften § 4-10, skal det minimum gjennomføres forsterkede kundetiltak, herunder krav om godkjenning av leder med særskilt myndighet, som følge av nevnte bestemmelser.

5.4.3 Løpende kundetiltak

SpareBank 1 Sør-Norge skal gjennomføre løpende kundetiltak på etablerte kundeforhold.

Opplysninger om kunder og kundeforhold skal løpende oppdateres mot offentlige kilder, og suppleres der det er nødvendig ved løpende kundekontakt (oppdatering av kundeinformasjon).

Det skal jevnlig innhentes opplysninger om kunden og kundeforholdet. Ved forhøyet risikonivå skal kundeopplysningene oppdateres og vurderes årlig. For øvrige kunder skal det utarbeides rutiner for jevnlig oppdatering av kundeopplysninger i henhold til gjeldende risiko.

5.4.4 Kundetiltak distributører og agenter

Selv om kundekontrollen utføres av agenter/distributører er det SpareBank 1 Sør-Norge som er ansvarlig for kontrollen. Der dette er tilfellet skal det foreligge en underliggende distribusjonsavtale og/eller andre relevante styringsdokumenter som stiller krav til kvalitet i kundekontrollen.

5.4.5 Kundetiltak korrespondent- og respondentbankforbindelser

SpareBank 1 Sør-Norge har besluttet å ikke opptre som korrespondent i korrespondentforbindelser med andre banker og betalingsformidlere, og vil kun være respondent i slike forbindelser.

Ved inngåelse av respondentbankavtaler skal det gjennomføres en konkret risikovurdering og due diligence-undersøkelser. Det skal fastsettes særskilte rutiner for dette. Respondentbankavtaler skal ikke opprettes med tomme bankselskaper, eller med banker i definerte høyrisikoland, og det skal gjennomføres tilstrekkelige undersøkelser for å sikre dette.

Det skal som hovedregel ikke inngås avtale med en institusjon fra en stat utenfor EØS som respondentinstitusjon. Dersom dette gjøres, skal følgende krav ivaretas:

- Det skal innhentes tilstrekkelige opplysninger om respondentinstitusjonen for å forstå virksomhetens art, omdømme og tilsynets kvalitet.
- Respondentinstitusjonens tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering skal vurderes.
- Det skal innhentes godkjenning fra konserndirektør finans, økonomi og konserntjenester før etablering.
- Ved etablering av oppgjørskonti skal banken forsikre seg om at respondentinstitusjonen:

- har bekreftet identiteten til og fører løpende oppfølging av kunder som har direkte adgang til konti hos korrespondentinstitusjonen, og
- på anmodning kan fremlegge relevante opplysninger fra kundetiltakene og den løpende oppfølgingen til korrespondentinstitusjonen.

5.5 Avvisning av kunder, sperring og avikling av kundeforhold

Dersom kunden ikke bidrar til at kundetiltak, herunder eventuelle påkrevde forsterkede kundetiltak, kan gjennomføres, skal ikke kundeforholdet etableres.

Tilsvarende skal kundeforholdet som hovedregel avvikles, alternativt begrenses, dersom kunden ikke bidrar til gjennomføring av kundetiltak i et løpende kundeforhold.

5.6 Overvåking av mistenkelige forhold

Alle kunder skal underlegges en løpende overvåking for å avdekke mistenkelig transaksjoner, enten manuelt eller elektronisk. Konsernets ansatte rapporterer eventuelle mistenkelige hendelser til de operative enhetene i Økonomisk kriminalitet. Den elektroniske overvåkingen skal omfatte alle systemer for transaksjoner til eller fra bankens kunder. Det skal utarbeides særskilte rutiner for systemer for elektronisk overvåking, og bruken av disse skal evalueres og dokumenteres jevnlig. Ved avbrudd i den automatiske kontrollen skal det iverksettes tiltak for å fange opp mistenkelige transaksjoner, eksempelvis kontroll mot transaksjonsregistre i konsernets datavarehus.

Bankens elektroniske overvåkingssystem identifiserer mistenkelige transaksjoner og kundeatferd basert på kriterier/regler fra konsernets risikoanalyse. I tillegg til den daglige transaksjonsovervåkingen har banken, sammen med de andre Alliansenbankene, utviklet maskinlæringsmodeller som månedlig gir flagginger på mistenkelig kundeatferd.

Alle transaksjoner overvåkes daglig, og motpost-screenes mot sanksjonslister (FN- og EU-listen, samt OFAC-listen for utlandstransaksjoner). Transaksjoner mot utland overvåkes og screenes før transaksjonen gjennomføres. Nye kunder screenes mot sanksjons- og PEP-lister før kundeetablering. Kunderegisteret screenes mot sanksjonslister ved listeoppdatering, og mot PEP-lister månedlig.

Det er et prioritert arbeid i banken å være ajour med håndtering av mistenkelig forhold og banken skal rapportere eventuelle restanser utover det rammeverket tillater i kvartalsrapporten som går til konsernets styre.

Driftsavbrudd eller feil som medfører vesentlig reduksjon i funksjonalitet i bankens elektroniske overvåkingssystem, skal rapporteres til Finanstilsynet uten ugrunnet opphold.

5.7 Undersøkelse og rapportering

Dersom det avdekkes forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering skal det gjennomføres undersøkelser. Undersøkelser skal alltid gjennomføres dersom det avdekkes forhold som avviker fra konsernets kjennskap til kunden og kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Mistenkelige hendelser hvor mistanken etter undersøkelser ikke kan avkreftes blir rapportert til Økokrim/EFE (www.okokrim.no). Rapporteringspliktige datterselskap rapporterer selv direkte til Økokrim/EFE.

Følgende forhold og transaksjoner skal også alltid undersøkes:

- Transaksjonen synes å mangle et legitimt formål.

- Transaksjonen er usedvanlig stor eller kompleks.
- Transaksjonen er uvanlig ut fra kundens kjente forretningsmessige eller personlige mønster av transaksjoner.
- Transaksjonen foretas til eller fra person i et land eller område som ikke har tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.
- Transaksjon som på annen måte har en uvanlig karakter.

Dersom undersøkelsene ikke avkrefter mistanken, skal forholdet rapporteres til Økokrim uten ugrunnet opphold.

Som hovedregel skal ikke transaksjonen gjennomføres før Økokrim er underrettet. Dersom det er umulig å stanse transaksjonen, eller dersom stans av transaksjonen kan vanskeliggjøre undersøkelser av person som kan dra fordel av en mistenkelig transaksjon, skal Økokrim varsles umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført

5.8 Uønskede aktiviteter

SpareBank 1 Sør-Norge aksepterer ikke:

- Eiendeler eller midler som er kjent eller mistenkt for å være utbytte av kriminell aktivitet.
- Etablering/opprettholdelse av forretningsforbindelser med enkeltpersoner eller juridiske enheter som er registrert på sanksjonslister, kjent eller mistenkt for å være tilknyttet terroraktivitet, kriminell organisasjon eller medlemmer av slike. Konsernet følger retningslinjer beskrevet i veiledning om frysbestemmelser oppdatert 30.06.2023, utarbeidet av Utenriksdepartementet.
- Etablering av kundeforhold med tomt bankselskap, jfr. hvitvaskingsloven § 20, eller selskap som er kjent for å tillate at konti brukes av tomme bankselskap.
- Etablering av kundeforhold eller gjennomføring av transaksjoner med selskap uten signifikante eiendeler og/eller virksomhet («Tomme selskap»). Eventuelle avvik fra dette punktet kan unntaksvis forekomme på norske selskap, men da med utvidede kundetiltak iht. etablerte rutiner.
- Inngåelse av kundeforhold med personer som er underlagt sanksjoner.
- Etablering eller opprettholdelse kundeforhold med enkeltpersoner eller juridiske enheter hvor risikoen for skatteunndragelse anses for å være betydelig.
- Midler som stammer fra privacy-coins.
- Inngåelse av kundeforhold med kunder som driver i følgende bransjer:
 - Utvikling, testing, produksjon, lagring eller transport av kontroversielle våpen eller komponenter eksklusivt beregnet på kontroversielle våpen, herunder klasevåpen, antipersonellminer, atomvåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen.
 - Produksjon av tobakksprodukter eller komponenter eksplisitt beregnet på slike produkter.

- Næringsvirksomhet knyttet til produksjon av pornografisk materiale.
- Ulovlig gambling.
- Betalingsforetak (MSBs) som ikke har tillatelse til å drive virksomhet i Norge.
- Tilbydere av vekslingstjenester og oppbevaringstjenester for virtuell valuta som ikke er registrert hos Finanstilsynet.

5.9 Sanksjoner

Sparebank 1 Sør-Norge er forpliktet til å følge sanksjoner vedtatt av FN samt restriktive tiltak vedtatt av EU. I tillegg overholder vi sanksjoner fra USA (OFAC) og UK (OFSI) på bakgrunn av våre forpliktelser ovenfor bankens korrespondentbankforbindelser. Aktiviteter som er underlagt sanksjoner fra nevnte myndigheter eller myndighetsorganer er forbudt.

SpareBank 1 Sør-Norge skal etterleve frysforpliktelser og regler om båndlegging av midler fra nasjonale og internasjonale myndigheter.

Kunder og transaksjoner skal fortløpende screenes i henhold til lovpålagte sanksjonslister. Ansvaret for frysing av midler og rapportering er Hvitvaskingsansvarlig konsern eller de denne bemyndiger.

Sanksjonsregelverket skal eksplisitt vurderes ved utarbeidelse av virksomhetsinnrettet risikovurdering. Konsernet skal ha en konservativ tilnærming til håndtering av sanksjonsregelverket.

6. ORGANISERING OG ANSVAR

6.1 Styret

Styret har det overordnede ansvaret for AML-området i konsernet, og skal sikre at gjeldende lover og forskrifter etterleves. Styret har ansvar for å beslutte konsernets retningslinjer for AML og Sanksjoner, jfr. hvitvaskingsloven § 8 (4). Styret skal minimum årlig forelegges og godkjenne konsernets risikoanalyse for hvitvasking og terrorfinansiering.

6.2 Konsernsjef

Konsernsjef har ansvaret for at konsernet har et tilfredsstillende rammeverk, samt har effektive systemer og kontroller etter retningslinjer fastsatt av styret. Konsernsjef skal sikre at området får nødvendig oppmerksomhet, og tilgang til nødvendige ressurser.

6.3 Hvitvaskingsansvarlig

Konserndirektør Kundeleveranser er utnevnt til å ha et særskilt ansvar på øverste ledelsesnivå for at rammeverket blir fulgt opp. Konserndirektøren rapporterer til konsernsjef og har rapporteringslinje direkte til styret.

Hvitvaskingsansvarlig har ansvaret for å føre kontroll med AML-arbeidet. Lederen skal sørge for at selskapet, i arbeidet mot hvitvasking, har tilgjengelige ressurser, og er ansvarlig for at innrapportering av opplysninger om mistenkelige forhold til Økokrim gjennomføres. Hvitvaskingsansvarlig skal foreta en kvartalsvis rapportering til bankens øverste ledelse (styret og konsernsjef) av risikobildet, samt status og resultatet av gjennomførte kontroller på hvitvaskingsområdet. AML-ansvarlig skal i tillegg umiddelbart informere bankens øverste ledelse dersom:

- Det avdekkes at banken har blitt/mest sannsynlig har blitt misbrukt til hvitvasking og/eller terrorfinansiering, eller har utført transaksjoner i strid med sanksjonsregelverket
- Dersom det er avdekket svakheter i etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og sanksjonsregelverket som kan ha vesentlig betydning for bankens virksomhet.

AML-ansvarlig skal involveres i beslutninger som er vesentlige i forhold til selskapets risikonivå for hvitvasking og terrorfinansiering. Hvilke beslutninger som anses som vesentlige skal fremgå av standarder (rutiner).

6.4 Leder for økonomisk kriminalitet: Operativ hvitvaskingsansvarlig

Leder Økonomisk kriminalitet er delegert det strategiske og operasjonelle ansvaret for AML-arbeidet i konsernet. Delegeringen innbefatter ansvar for utarbeidelse av strategi for AML-området, samt operasjonalisering av strategi. Lederen har ansvar for utarbeidelse av risikovurdering, undersøkelse og rapportering, videreutvikling systemstøtte, herunder elektroniske overvåkingssystemer, samt å drive opplæring innen fagområdet for å sikre kompetanseheving. Dette skal underbygge konsernets risikokultur og sikre gode prosesser. Lederen er ansvarlig for at det blir gjennomført relevante og jevnlig internkontroller av et etablert rammeverk etterleves. Operativ hvitvaskingsansvarlig skal rapportere til Hvitvaskingsansvarlig månedlig, og skal umiddelbart melde fra til Hvitvaskingsansvarlig dersom det blir avdekket vesentlige brudd på rutiner.

6.5 Etterlevelsesansvarlig

Konserndirektør Compliance er etterlevelsesansvarlig jf. hvitvaskingsloven §35. Etterlevelsesansvarlig skal ivareta en kontrollfunksjon med tilstrekkelig grad av uavhengighet til arbeidet som utføres i virksomheten for øvrig. Etterlevelsesansvarlig skal sikre at det gjennomføres uavhengige kontroller og vurderinger for å påse at virksomheten overholder hvitvaskingsregelverket og om tiltakene som iverksettes for å avhjelpe eventuelle mangler er effektive.

6.6 Ledelse og datterselskap

Konserndirektørene for divisjonene SMB og Landbruk, Storkunde, Privatmarked og Private Banking er ansvarlige for at gjeldende retningslinjer, rutiner og prosedyrer blir gjennomført og operasjonalisert i de respektive forretningsdivisjonene. I hver enkelt forretningsdivisjon er det leder som har ansvaret for ivaretagelse av AML i divisjonen. Ansvaret kan delegeres til en egen fagansvarlig. Alle forretningsdivisjoner vurderer til enhver tid om det er behov for å etablere ytterligere støtte- og kontrollfunksjoner.

I rapporteringspliktige datterselskap har de respektive styrene ansvar for at gjeldende retningslinjer blir implementert i rutiner og arbeidsprosesser. Datterselskap rapporterer kvartalsvis til konsernstyret og utarbeider årlig virksomhetsinnrettede risikovurderinger som behandles i de respektive styrene. Det er utpekt en hvitvaskingsansvarlig i hvert av selskapene som har et delegert ansvar for ivaretagelse av AML-kravene for det enkelte selskap.

Alle ledere i SpareBank 1 Sør-Norge er ansvarlige for å ivareta og gjennomføre gjeldende AML-prosesser i konsernet, og for at virksomheten innenfor egen enhet utføres i samsvar med gjeldende eksterne og interne regelverk. Gjennomføringen skal ha en risikobasert tilnærming, og sikre at prosessene er tilstrekkelig effektive gjennom eierskap og god dokumentasjon.

6.7 Alle ansatte

Alle ansatte i rapporteringspliktige deler av konsernet skal være kjent med de plikter som påligger etter hvitvaskingsregelverket. De ansatte skal være i stand til å gjenkjenne mistenkelige hendelser, og ha kjennskap til interne rutiner som gjelder for håndteringen av slike hendelser. Enhver medarbeider som får mistanke om en hvitvaskingsoperasjon eller terrorfinansiering skal rapportere dette i databasen for innmelding av mistenkelig adferd/transaksjoner, til nærmeste leder og/eller Operativ hvitvaskingsansvarlig eller den Hvitvaskingsansvarlig utpeker.

Opplæringstiltak er obligatorisk for alle ansatte. Alle ansatte har et selvstendig ansvar for å etterleve konsernets rutiner og retningslinjer når de utfører arbeidsoppgavene sine.

6.8 Forum AML og sanksjoner: teknisk forum og kundeorientert forum

Forum AML og sanksjoner er et konsernomfattende forum som skal gi råd og veiledning knyttet til SpareBank 1 Sør-Norges etterlevelse av internasjonale sanksjoner og regelverk mot hvitvasking og terrorfinansiering. Forumet skal bestå av Konserndirektør Kundeleveranser, Konserndirektør Compliance, Operativ hvitvaskingsansvarlig, representanter fra Økonomisk kriminalitet, representanter fra relevante støtte- og utviklingsdivisjoner og lederrepresentanter fra forretningsdivisjonene.

Forum AML og sanksjoner er delt inn i to forum, et teknisk og et kundeorientert forum. Teknisk forum skal ha som hovedmål å sikre fremdrift i nødvendige utviklingstiltak samt fungere som eskaleringsorgan for håndtering av kritiske systemutfordringer. Kundeorientert forum skal ha som hovedmål å håndtere kundespesifikke AML-risikovurderinger og hendelser som treffer AML-risiko på kundenivå. Kundeorientert forum vil også være et eskaleringsorgan, samt håndtere irregulære hendelser og vil om nødvendig også engasjere Teknisk Forum.

Forumene er rådgivende organer som skal gi innstillinger til beslutningstakere i henhold til beslutningsmatrisen. Ansvar for medlemmer i Forumene ligger i å sikre at konsernet oppfyller KPIer på strategisk, taktisk og operativt nivå.

Det skal avholdes møter tentativt hvert kvartal og ved behov utover dette. Det blir avholdt egne møter med datterselskapene to ganger pr år.

7. KONTROLL OG RAPPORTERING

7.1 Internkontroll

SpareBank 1 Sør-Norge bygger sitt rammeverk for internkontroll på COSO-modellen (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions) og kontroll av etterlevelse gjøres i henhold til de tre forsvarslinjene. Med internkontroll menes alle tiltak som gjøres for å sikre etterlevelse av AML-krav, herunder kontrollfunksjoner i første-, andre- og tredjelinje, implementering av rutiner og systemer, kompetanse og ressurser.

Økonomisk kriminalitet og forretningsdivisjonene er en del av konsernets første forsvarslinje. Forretningsdivisjonene har ansvar for styring, kontroll og etterlevelse i eget forretningsområde, og eier og håndterer den operative risikoen. Hvert enkelt forretningsområde og støtteområde skal påse at medarbeidere på alle nivåer har riktig kompetanse, at relevante risikoanalyser gjennomføres og at AML/CTF- og sanksjonsarbeidet overvåkes og evalueres jevnlig.

Andrelinjeforsvar er en uavhengig funksjon som overvåker og følger opp den operative ledelsens styring og internkontroll. Compliance har et særskilt etterlevelsesansvar i henhold til hvitvaskingsloven og rapporterer status knyttet til etterlevelsen til ledelsen og styret.

Tredjelinjeforsvar ivaretas av en uavhengig internrevisor som gjennomgår og vurderer konsernets samlede styring og internkontroll på hvitvaskingsområdet. Internrevisor er uavhengig av administrasjonen og rapporterer direkte til styret.

7.1.1 Internkontroll i datterselskap

Etter eiendomsmeulingsloven (EML) er det krav om fagansvarlig på hver avdeling i meglerforetak. Den fagansvarlige skal blant annet utføre førstelinjekontroller ved de ansvarlige meglernes arbeid. Videre er meglerforetak etter EML pliktige å ha en fagansvarlig for foretaket, en fagsjef, som rapporterer til administrerende direktør og styret. Etter hvitvaskingsloven er meglerforetak også pliktige å ha en hvitvaskingsansvarlig, som skal gjennomføre andrelinjekontroller for å sikre at AML-rutiner blir fulgt. Av praktisk hensyn er hvitvaskingsansvarlig og fagsjef i EiendomsMegler 1 SR-Bank samme person. Tredjelinjekontroller utføres av internrevisjon (eksternt selskap).

I SpareBank 1 SR-Bank ForretningsPartner AS er hvitvaskingsansvarlig organisert som faglig leder i selskapet, og rapporterer direkte til styret og daglig leder. Hvitvaskingsansvarlig er involvert i det operasjonelle AML-arbeidet, herunder internkontroll. Basert på ForretningsPartners iboende risiko, størrelse på produkt- og tjenestetilbud, samt samlede internkontrolltiltak, er det vurdert at det ikke er nødvendig å utpeke en egen etterlevelsesansvarlig.

I EiendomsMegler 1 Sørøst-Norge AS er hvitvaskingsansvarlig organisert som faglig leder, og rapporterer direkte til daglig leder og styret. Det er egne AML-fagressurser fordelt på kontor som rapporterer til faglig leder.

I EiendomsMegler 1 Telemark AS er hvitvaskingsansvarlig organisert som Faglig leder og rapporterer direkte til daglig leder og styret. Oppgjør er utkontraktert til EiendomsMegler 1 Sørøst-Norge.

I SpareBank 1 Regnskapshuset Sørøst-Norge AS er hvitvaskingsansvarlig organisert i førstelinje, og rapporterer løpende til daglig leder og regionledere.

Samtlige datterselskaper har etablert tredjelinjeforsvar som ivaretas av en uavhengig internrevisor.

7.2 Rapportering

Konsernets hvitvaskingsansvarlig skal minst én gang i året forelegge styret en virksomhetsinnrettet risikovurdering av AML- og CTF-rikskoen i konsernet. Risikovurderingen skal inkludere en vurdering av hvorvidt kontrolltiltakene fungerer etter sin hensikt og hvorvidt virksomheten etterlever gjeldene lover og forskrifter.

Compliance foretar en selvstendig rapportering på området til styret og ledelse.

7.3 Uavhengig kontroll

Virksomhetens internrevisjon skal gjennomføre en uavhengig kontroll med at virksomhetens standarder overholdes, jf. hvitvaskingsloven § 35 annet ledd bokstav c. Instruksen til internrevisjonen inneholder bestemmelser om dette.

8. FORVALTNING OG REVISJON AV KONSERNRETNINGSLINJER AML OG SANKSJONER

Konsernretningslinjer AML og sanksjoner skal revideres i forbindelse med utarbeidelse av virksomhetsinnrettet risikovurdering, og godkjennes av styret årlig.

9. HÅNDTERING AV AVVIK, VARSLING, PERSONOPPLYSNINGER OG TAUSHETSPLIKT

9.1 Håndtering av avvik

Ved brudd på gjeldende regulatoriske krav eller internt regelverk, skal hendelsen registreres i den rapporteringspliktiges hendelsesdatabase.

9.2 Vern av ansatte og varslingsrutiner

Virksomheten skal påse at ansatte som har som oppgave å gjennomføre undersøkelser og rapportere til Økokrim ikke blir utsatt for trusler e.l. som følge av disse arbeidsoppgavene.

Konsernet skal ha standarder (rutiner) og uavhengig system for varsling av mistanke om hvitvasking. Konsernet har etablert et internt varslingssystem som skal benyttes ved varsling av forhold knyttet til mulig brudd på hvitvaskingsreglene. Det er også etablert en varslingsløsning som ivaretar varslers anonymitet.

9.3 Personopplysninger

Personopplysninger behandles konfidensielt og i henhold til gjeldende lovgivning.

SpareBank 1 Sør-Norge skal ha systemer for lagring, og standarder (rutiner) som ivaretar krav om rettidig sletting av personopplysninger. Videre skal det foreligge standarder (rutiner) og system som ivaretar krav om dokumentasjon av gjennomført risikoklassifisering ved etablering av kunder.

9.4 Taushetsplikt

SpareBank 1 Sør-Norge skal ha etablert standarder (rutiner) og retningslinjer for å ivareta taushetsplikten. De gjeldende standardene (rutiner) skal beskrive hvilke forhold som innskrenker konsernets taushetsplikt, samt hvilke forhold og opplysninger som kan utveksles med offentlig etater eller andre finansinstitusjoner. I henhold til hvitvaskingsloven kan konsernet, uten hinder av taushetsplikten, dele nødvendig kundeinformasjon med andre rapporteringspliktige, forutsatt at informasjonsdelingen er nødvendig for å avdekke hvitvasking eller terrorfinansiering.

Konsernet skal ha klare retningslinjer for å ivareta anonymiteten til de ansatte som jobber innenfor fagområdet antihvitvasking og tiltak mot terrorfinansiering.

10. ENDRINGSLOGG

Endringer i gjeldende versjon, styregodkjent 01.10.2024			
Dato	Kapittel	Gjennomførte endringer	Endret av